

REDOVISNING AV HUR
KULTURRÅDET VERKAR FÖR
DET SAMISKA FOLKETS OCH
NATIONELLA MINORITETERS
KULTUR
ÅR 2017

INNEHÅLL

INLEDNING	5
BIDRAGSFÖRDELNING	7
Riktade stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet.....	7
Stöd till litteratur och kulturtidskrifter.....	13
Kultursamverkansmodellen	16
Övriga stödformer	16
SÄRSKILDA REGERINGSUPPDRAG.....	21
Insatser för romsk kultur.....	21
Uppdrag om utgivning och spridning av litteratur på nationella minoritetsspråk.....	21
ANDRA FRÄMJANDE ÅTGÄRDER	21

INLEDNING

Kulturrådet ska enligt instruktion verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom verksamheter som rör de nationella minoriteternas: judar, romer, det samiska folket, sverigefinnar och tornedalingars kultur. Instruktionen anger även att Kulturrådet i årsredovisning ska redovisa hur myndigheten verkat för frågorna i såväl kultursamverkansmodellen som övrig bidragsgivning och verksamhet. Redovisningen ska göras utifrån de nationella kulturpolitiska målen och de minoritetspolitiska målens delområden språk och kulturell identitet samt inflytande och delaktighet. Kulturrådet redovisar uppdraget mer utförligt i denna rapport.

Av Kulturrådets regleringsbrev för 2017 framgår att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma landstingens arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Även vid bidragsgivning till verksamheter i Stockholms län (som inte omfattas av modellen) ska dessa frågor uppmärksammas.

Redovisningen omfattar de medel som fördelats under år 2017 samt medel som redovisats 2017, oavsett när stödet beviljats. Då Kulturrådet från och med 2016 års verksamhet redovisar insatser för nationella minoriteters kultur i samband med årsredovisning kan siffrorna i vissa fall skilja sig från/inte vara jämförbara med uppgifter i tidigare års rapporter.

Under 2017 har Kulturrådet genom de riktade bidragen till nationella minoriteters kulturverksamhet fördelat cirka 17,9 miljoner kronor¹. Genom stöd till planerad utgivning av litteratur och produktionsbidrag till kulturtidskrifter har cirka 3 miljoner kronor fördelats till utgivning som rör nationella minoriteters språk och kultur.² Genom utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelar Kulturrådet bidrag till regionala kulturprojekt. Under 2017 har myndigheten fördelat drygt 4,7 miljoner kronor till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoriteters kultur. Medel har även fördelats till insatser som främjar nationella minoriteters kultur genom övriga bidragsformer.

Kulturrådets bidragsgivning till nationella minoriteters kulturverksamhet främjar bland annat drift av teatrar och bibliotek, genomförandet av kulturfestivaler, konserter och utställningar samt utgivning av litteratur och kulturtidskrifter.

Genom kultursamverkansmodellen lyfter Kulturrådet i dialog med regionerna de minoritetspolitiska målen. Landstingen/regionerna har kommit olika långt i sitt arbete

¹I summan ingår 8 200 000 kronor i beslutat verksamhetsbidrag för nationella minoriteters kulturverksamhet 2018. Beslutet fattades på bemyndigande redan under 2017.

²I summan ingår 925 000 kr i beslutat produktionsstöd till nationella minoriteters kulturtidskrifter för 2018. Beslutet fattades på bemyndigande redan under 2017.

på området men kompetensen och intresset för frågorna ökar fortsatt och lyfts i högre utsträckning än tidigare i kulturplanerna.

Kulturrådet fortsätter även, inom ramen för kultursamverkansmodellen, dialogen med kulturinstitutionerna om deras ansvar att främja de nationella minoriteternas kultur, och att göra det i samverkan med nationella minoriteters kulturaktörer.

Under 2017 har Kulturrådets uppdrag inom ramen för strategin för romsk inkludering fortgått. Kulturrådet arrangerade ett avslutande dialogmöte i Stockholm samt utlyste och fördelade ett särskilt bidrag till romsk kultur.

Mellan år 2017-2019 har Kulturrådet fått ett uppdrag att genomföra insatser som har till syfte att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Vidare ingår i uppdraget att genomföra läsfrämjande insatser för den romska minoriteten. Uppdraget ska genomföras i samverkan med de nationella minoriteterna. Behovet av professionella utgivare av litteratur på nationella minoritetsspråk är stort och Kulturrådet avser även att fortsätta det främjande arbete som påbörjats med Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande.

Myndigheten samråder årligen med nationella minoriteters riksorganisationer och andra aktörer för att utveckla den bidragsgivning och det främjande arbete som rör nationella minoriteters kulturverksamhet.

BIDRAGSFÖRDELNING

Kulturrådet fördelar riktade projekt- och verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet.³ Kulturrådet har även särskilda medel för stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur samt produktionsstöd för nationella minoriteters kulturtidskrifter.⁴

Genom kultursamverkansmodellen och utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelas medel till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoriteters kultur. Kulturrådet fördelar även medel till nationella minoriteters kulturuttryck genom myndighetens övriga bidragsformer.

Redovisningen omfattar de medel som fördelats under år 2017 samt medel som redovisats 2016, oavsett när stödet beviljats.

Riktade bidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet

Under 2017 fördelade Kulturrådet 7,3 miljoner kronor i verksamhetsbidrag för 2017 samt 8,2 miljoner kronor för 2018. Under 2017 fördelades 2,5 miljoner kronor i projektbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet.

Bidragen utlyses på Kulturrådets webbplats, på minoritet.se och på Sametingets webbplats. På Kulturrådets webbplats finns information om bidragen tillgänglig på elva varieteter av nationella minoritetsspråk.

Konstnärlig kvalitet och kulturpolitisk betydelse är vägledande vid bedömningen av ansökningarna. Sökande ska ha kommunal och/eller regional medfinansiering för verksamheten. Prioritet ges till barn- och ungdomsverksamhet samt till insatser som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer.

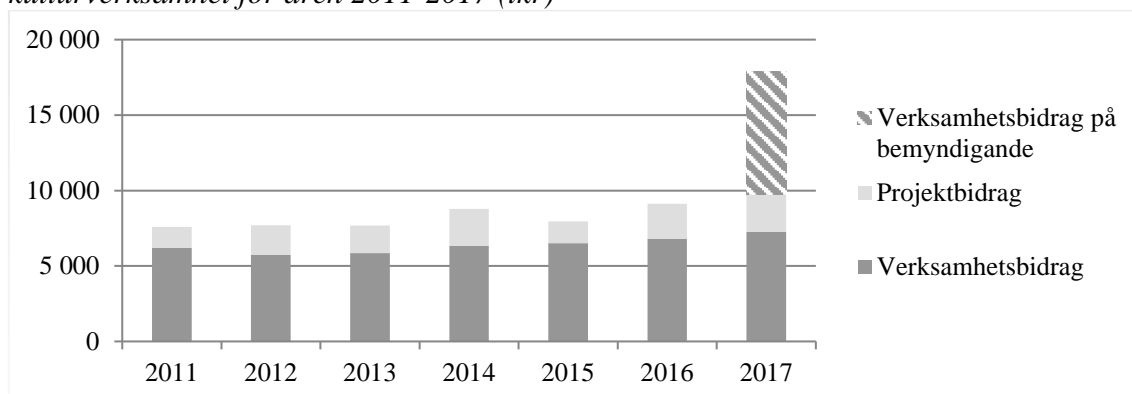
Ansökningarna bereds av referensgruppen för stöd till nationella minoriteters kultur.⁵ Efter att referensgruppen lämnat förslag fattar generaldirektören beslut om stöd.

³ Kulturrådet fördelar bidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet med stöd av förordning (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål. Kulturrådet disponerade medel för bidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet för budgetåret 2017 under anslag 1:2 ap.1 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoriteters språk och kultur.

⁴ Kulturrådet fördelar bidrag till nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter med stöd av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser. Av Kulturrådets regleringsbrev för 2017 framgick att anslagspost 3:1 ap.1 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande bland annat skulle användas till att främja utgivning och distribution av nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter.

⁵ Referensgruppen utgjordes 2017 av biträdande rektorn och utbildningsansvarig för Paideia Noa Hermele ordförande), juristen Harry Kwiek, konstnären Britta Marakatt-Labba, Lina Puranen och modersmålsläroaren Daniel Särkijärvi.

Figur 1. Fördelade projekt- och verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet för åren 2011-2017 (tkr)

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet kan sökas av nationella minoriteters kulturaktörer och avser omfattande, permanent och kontinuerlig kulturverksamhet som möter en publik. Verksamheterna ska syfta till att stärka, utveckla, synliggöra eller på annat sätt främja judars, romers, det samiska folkets, sverigefinnars och tornedalingars kultur.

Inför fördelningen av 2017 års verksamhetsbidrag inkom sju ansökningar om totalt 10 690 000 kronor. Samtliga sökande beviljades totalt 7,3⁶ miljoner kronor i verksamhetsbidrag för 2017 (se tabell 1).

Inför fördelningen av 2018 års verksamhetsbidrag utnyttjade Kulturrådet möjligheten att fatta beslut på bemyndigande. Det innebär att beslut om verksamhetsbidrag för 2018 kunde fattas redan i december 2017 (se tabell 1). 13⁷ ansökningar inkom om totalt 14 803 000 kronor. Sex sökande beviljades totalt 8,2 miljoner kronor i verksamhetsbidrag för 2018⁸. Den stora ökningen jämfört med tidigare år har möjliggjorts genom att regeringen tilldelade Kulturrådet ökade medel för nationella minoriteters kulturverksamhet genom 2018 års budgetproposition.

⁶ Stöd till läs- och litteraturfrämjande om 450 000 kronor samt projektbidrag till musikarrangörer om 50 000 kronor ingår i beloppet.

⁷ En ansökan från Romska kulturcentret som återtog 2017 och som avsåg verksamhetsåret 2018 har tagits med i beräkningen.

⁸ Ansökan från Kulturhuset Tráhppie bordlades under 2017. Kulturhuset Tráhppie beviljades istället verksamhetsbidrag om 400 000 kronor för verksamhetsåret 2018, under år 2018.

Tabell 1. Ansökningar och fördelade verksamhetsbidrag för 2017 och 2018

Verksamhet	Konstområde	Sökt belopp (tkr)		Beviljat belopp (tkr)		Andel beviljat bidrag av sökt belopp	
		2018	2017	2018	2017	2018	2017
Der Nayer Dor	Allmän kulturverksamhet	1 200	-	0	-	0%	-
É Romani Glinda	Allmän kulturverksamhet	550	-	0	-	0%	-
Föreningen för Judisk Kultur i Sverige	Allmän kulturverksamhet	700	700	500	450	71%	64%
Håbo kommun	Allmän kulturverksamhet	43	-	0	-	0%	-
Judiska Museet i Stockholm	Museiverksamhet	250	-	0	-	0%	-
Judiska biblioteket i Stockholm / Bajit	Bibliotek, läsförmedling, allmän kulturverksamhet	1 250	1 000	600	500	48%	50%
Kulturhuset Tráhppe	Allmän kulturverksamhet	750	990	-	200	0	20%
Meänmaa	Allmän kulturverksamhet	120	-	0	-	0%	-
Romska kulturcentret i Malmö	Allmän kulturverksamhet	1 900 ⁹	800	1 000	700	87%	45%
Sverigefinländarnas arkiv	Museiverksamhet	90	-	0	-	0%	-
Sverigefinska biblioteket i Stockholm	Bibliotek, läsförmedling	1 450	1 400	1 200	1 100	83%	79%
Tornedalsteatern	Scenkonst	4 000	3 500	2 600	2 200	65%	63%
Uusi teatteri	Scenkonst	2 500	2 300	2 300	2 100	92%	91%
TOTALT		14 803	10 690	8 200	7 250	55%	68%

Bidragsmottagarnas ekonomi 2016

Av redovisningar inkomna under 2017 framgår att de 6 800 000 kronor Kulturrådet fördelade till verksamheterna för 2016 har utgjort i snitt 34 procent av de totala intäkterna. Spridningen är dock stor och andelen verksamhetsbidrag av totala intäkter för de olika verksamheterna sträcker sig från kring tio procent till drygt 60 procent. Verksamhetsintäkter (exempelvis biljettintäkter) har utgjort i snitt 15 procent av intäkterna medan bidrag från kommun och region har utgjort 15 procent respektive tio procent av de totala intäkterna.

⁹ Romska Kulturcentret i Malmö återtog en ansökan om 750 000 kronor inför verksamhetsåret 2018. Denna ansökan finns med i beräkningen av sökt summa.

Tabell 2: Ekonomi, redovisade verksamhetsbidrag 2016 (tkr)

Intäktsposter	Belopp, kronor	Andel av totala intäkter (%)
Verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet	6 800	34%
Övrigt bidrag från Kulturrådet	962	5%
Övrigt statligt bidrag	798	4%
Bidrag från region/landsting	1 968	10%
Bidrag från kommun	3 106	15%
Verksamhetsintäkter	2 957	15%
Övriga intäkter	3 357	17%
SUMMA INTÄKTER	19 948	

Redovisade resultat

Kulturrådet konstaterar att verksamhetsbidraget fortsatt varit avgörande för en permanent, kontinuerlig och omfattande kulturverksamhet för två teatrar, två bibliotek och två kulturcentra. Samtliga har nationell spridning och ett fokus på barn och unga. Stödet har möjliggjort ett mycket stort antal publika evenemang, såsom föreställningar, konserter, seminarier, litterära evenemang samt utställningar.

Kommentar

De särskilda stöden till nationella minoriteters kultur möjliggör att Kulturrådet kan bidra till projekt och verksamheter som inte vanligtvis omfattas av statsbidragen inom de olika konstområdena, såsom till exempel drift av bibliotek och genomförande av seminarier som stärker den kulturella identiteten. Verksamhetsbidraget fyller därmed en viktig funktion eftersom stödet utgör grunden för centrala kulturstrukturer inom respektive minoritetsgrupp, med en verkan utöver verksamheternas direkta resultat. Flera av verksamheterna behöver en ökad lokal och/eller regional finansiering för att kunna tillgodose utvecklingsbehov.

Projektbidrag

Till skillnad från verksamhetsbidraget kan projektbidraget sökas för avgränsade projekt.

78 ansökningar inkom om totalt 10 626 000 kronor. 34 ansökningar beviljades totalt 2 460 000 kronor. 810 000 kronor gick till projekt som helt eller till större del har barn och unga som målgrupp. Tabell 4 visar att den största delen av projektbidraget går till projekt som bedriver en bred kulturverksamhet och inte kan kategoriseras till specifika konstområden. I tabell 5 framgår att 35 procent av projektmedlen gått till projekt med nationell spridning. När det kommer till regionalt inriktade projekt har Stockholms län beviljats mest bidragsmedel följt av Jämtlands län¹⁰.

¹⁰ En stor del av de beviljade ansökningarna från Jämtlands län rörde 100-årsjubileet av det första samiska landsmötet på svensk sida i Staare/Östersund.

Tabell 3. Ansökningar och fördelade projektbidrag 2017 (2016), per minoritetsgrupp¹¹

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk kultur	18 (11)	9 (4)	50% (36%)	1 972 (1 721)	570 (595)	29% (35%)
Romsk kultur	12 (12)	5 (6)	42% (50%)	2 271 (2 346)	395 (450)	17% (19%)
Samisk kultur	18 (13)	7 (9)	39% (69%)	2 198 (3 966)	625 (475)	28% (12%)
Sverigefinsk kultur	19 (17)	8 (6)	42% (35%)	2 016 (1 873)	420 (360)	21% (19%)
Tornedalsk kultur	7 (7)	3 (5)	43% (71%)	709 (769)	160 (260)	23% (34%)
Flera	4 (1)	2 (1)	50% (100%)	1 461 (1 201)	290 (175)	20% (15%)
TOTALT	78 (61)	34 (31)	44% (51%)	10 626 (11 876)	2 460 (2 315)	23% (19%)

Tabell 4. Fördelade projektbidrag 2017 (2016), per konstområde och minoritetsgrupp, tkr

	Allmän kulturverksamhet	Litteratur och läsfrämjande	Musik	Scenkonst	Utställnings- verksamhet
Judisk kultur	30 (480)	0 (0)	300 (55)	90 (60)	150 (0)
Romsk kultur	295 (300)	0 (0)	100 (100)	0 (50)	0 (0)
Samisk kultur	455 (220)	0 (0)	150 (130)	20 (125)	0 (0)
Sverigefinsk kultur	90 (40)	60 (60)	0 (20)	240 (80)	30 (160)
Tornedalsk kultur	160 (170)	0 (90)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Flera	290 (175)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
TOTALT	1 320 (1 385)	60 (150)	550 (305)	350 (315)	180 (160)

¹¹ Siffrorna inom parentes i tabell 4 och 5 för judisk och sverigefinsk kultur har justerats då de var felaktiga i Kulturrådets redovisning för år 2016.

Tabell 5. Geografisk spridning för fördelade projektbidrag 2017 (2016)

Geografisk spridning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat belopp (tkr)	Andel av totalt beviljat belopp
Nationellt	10	870	35%
Gotlands län	1	30	1%
Jämtlands län	3	355	15%
Norrbottnens län	5	320	13%
Skåne län	4	220	9%
Stockholms län	8	505	21%
Uppsala län	1	30	1%
Västra Götalands län	2	130	5%
TOTALT	34	2 460	

Bidragsmottagarnas ekonomi

2017 inkom 34 redovisningar. Kulturrådets bidrag, på totalt 2 035 000 kronor för dessa projekt, har utgjort 24 procent av projektens sammantagna intäkter vilket är den största intäktsposten från offentliga bidragsgivare. Kommunen är i övrigt den offentliga bidragsgivare som står för större delen av projektens intäkter med 18 procent. Regionala stöd och verksamhetsintäkter utgör endast sex respektive fyra procent av intäkterna.

Tabell 6. Ekonomi, redovisade projektbidrag 2017

Intäktsposter	Belopp (tkr)	Andel av totala intäkter (%)
Kulturrådets projektbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet	2 035	24%
Övriga bidrag från Kulturrådet	80	1%
Övrigt statligt bidrag	713	8%
Bidrag från region/landsting	496	6%
Bidrag från kommun	1 530	18%
Verksamhetsintäkter	332	4%
Övriga bidrag	531	6%
Övriga finansörer	1 303	15%
Övriga intäkter	1 604	18%
SUMMA INTÄKTER	8 624	100%

Redovisade resultat

Inkomna redovisningar under 2017 visar att Kulturrådets stöd bland annat bidragit till genomförandet av ett stort antal kulturaktiviteter, varav ett flertal kulturfestivaler, scenkonstarrangemang, konserter, utställningar, allmänna kulturarrangemang och filmvisningar. Många av dessa aktiviteter är specifika för nationella minoriteters kultur.

Kommentar

De särskilda bidragen till nationella minoriteters kultur möjliggör att Kulturrådet kan stödja projekt och verksamheter som inte vanligtvis omfattas av statsbidragen inom de

olika konstområdena. Därför bedömer Kulturrådet att projektbidraget fyller en viktig funktion i att stärka, utveckla och synliggöra nationella minoriteters kultur. Efterfrågan av medel är stor och Kulturrådet har fram till och med 2017 inte haft möjlighet att möta de behov som finns. Vi bedömer dock att förutsättningarna att möta behoven ökat genom regeringens förstärkning av bidragsmedlen från och med 2018.

Det är i vissa fall svårt för bidragssökande att erhålla lokal och regional medfinansiering för nationella minoriteters kulturprojekt, något som i princip är en förutsättning för att erhålla statligt stöd. Kulturrådet fortsätter att kommunicera det allmännas ansvar att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, genom egna strukturer, i Sverige till kommuner och regioner.

Stöd till litteratur och kulturtidskrifter

Kulturrådet fördelar stöd till utgivning av nationella minoriteters litteratur främst genom stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur. Ansökningar om efterhandsstöd till litteratur på originalspråk eller i översättning till något av de nationella minoritetsspråken förekommer. Kulturrådet fördelar även stöd till nationella minoriteters kulturtidskrifter i form av produktionsbidrag.

Med nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter avser Kulturrådet utgivning, i original samt i översättning, till de nationella minoritetsspråken. I uppdraget tar Kulturrådet även hänsyn till utgivning på svenska som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet.

För 2017 har 1 975 515 kronor fördelats i stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur, inklusive distributionsstöd¹² och 925 000 kronor i produktionsbidrag till nationella minoriteters nät- och kulturtidskrifter. Genom efterhandsstödet till litteratur har 49 924 kronor fördelats till utgivningen av litteratur på nationella minoritetsspråk.

Planerad utgivning av litteratur

Stödet till planerad utgivning är främst avsett att komplettera efterhandsstödet till litteratur. Nationella minoriteters litteratur är prioriterad. Bidraget ska vara ett komplement till övrig finansiering.

Nytt från och med 2016 är att Kulturrådet kopplat på möjligheten att få distributionsstöd när titeln/titlarna som utgivaren fått stöd för finns utgivna.¹³ Det innebär att titeln/titlarna distribueras till landets huvudbibliotek.

¹² Summan för distributionsstöd är 307 059 kronor.

¹³ Distributionsstöd fördelas inte efter sökt summa utan beräknas efter en särskild formel som tar hänsyn till förlagsnettopris, sidantal och upplaga. Distributionsstödet kan betraktas som en ersättning för utgivarens kostnader för distribution av boken till landets bibliotek.

38 ansökningar prövades mot bidrag till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur. Ytterligare sex ansökningar som beviljats bidrag för planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur mellan år 2014-2016 och där titlar givits ut 2017 prövades mot distributionsstöd i särskild ordning. Det totala beloppet för dessa sammanlagt 43 ansökningar uppgick till 4 871 031 kronor vilket är en fördubbling jämfört med föregående år. 30 ansökningar beviljades sammanlagt 1 975 515 kronor i stöd för planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur, inklusive distributionsstöd. Av dessa medel beviljades 824 656 kronor till 16 stycken projekt med barn och unga som en tydligt utpekad målgrupp.

Tabell 7. Beslutat stöd för planerad utgivning 2017 (2016)¹⁴

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk litteratur	9 (4)	8 (4)	89% (100%)	795 (405)	452 (213)	57% (53%)
Romsk litteratur	9 (4)	7 (3)	78% (75%)	1 100 (448)	468 (248)	43 % (55%)
Samisk litteratur	12 (5)	9 (4)	75% (80%)	1 323 (740)	623 (364)	47% (49%)
Sverigefinsk litteratur	5 (3)	1 (2)	20% (67%)	663 (135)	30 (133)	5% (99%)
Tornedalsk litteratur	4 (4)	4 (3)	100% (75%)	258 (290)	320 (136)	124 % ¹⁵ (47%)
Flera	4 (-)	1 (-)	25% (-)	733 (0)	80 (0)	11% (0)
TOTALT	43 (20)	30 (16)	70 % (80%)	4 871 (2 018)	1 976 (1 093)	41 % (54%)

Redovisade resultat

2017 inkom fem redovisningar av beviljat stöd till utgivning av nationella minoriteters litteratur. Kulturrådets stöd för dessa fem projekt uppgick till sammanlagt 400 689 kronor. Redovisningarna visar att projekten resulterat i utgivningen av två barnböcker samt tre fackböcker.

¹⁴ Tabellen följer inte Kulturrådets årsredovisning för 2017, främst på grund av att distributionsstöd fördelade i särskild ordning redovisas i denna tabell men inte i Kulturrådets årsredovisning.

¹⁵ Den fördelade summan överstiger sökt summa på grund av att det kopplats på ett distributionsstöd som är ett bidrag/ersättning för distributionskostnader, i syfte att den färdiga boken ska nå landets bibliotek. Flera av de distributionsstöd som fördelats i särskild ordning, det vill säga ansökningar om stöd för planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur som beviljats stöd mellan 2014-2016 och som erhållit distributionsstöd för den färdiga titeln 2017, är tornedalska.

Kommentar

Kulturrådet har fått fler kvalificerade ansökningar under 2017 än föregående år. Trots det kan myndigheten konstatera att det fortfarande finns stora behov av professionella utgivare av litteratur och kulturtidskrifter på de nationella minoritetsspråken.

Det är av stor vikt att den litteratur som tidigare getts ut också når ut till berörda målgrupper. I syfte att delvis nå det målet kopplade Kulturrådet, under 2016, på möjligheten att få distributionsstöd när titeln/titlarna som utgivaren fått stöd för finns utgivna. Det innebär att titeln/titlarna kommer att finnas tillgängliga på landets bibliotek.

Under 2017-2019 har Kulturrådet fått ett särskilt regeringsuppdrag som handlar om att främja utgivningen av nationella minoriteters litteratur. Till uppdraget finns också kopplat ett läsförmedlande uppdrag riktat till de romska minoritetsgrupperna. Uppdraget beskrivs närmare på s. 21.

Efterhandsstöd till litteratur

Kulturrådet fördelar i huvudsak stöd till utgivning av litteratur genom efterhandsstöd till litteratur. Efterhandsstöd till litteratur innebär att ansökan lämnas för böcker som finns utgivna men inte är äldre än sex månader. Stödbeloppet baseras på sidantal. En tryckt bok som beviljats litteraturstöd får automatiskt också distributionsstöd, vilket innebär att de litteraturstödda titlarna distribueras till samtliga huvudbibliotek.

Under 2017 inkom fem ansökningar som avser böcker utgivna helt eller delvis på nationella minoritetsspråk och eller som särskilt belyser de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet. En facklitterär bok beviljades stöd om 49 924 kronor.

Kommentar

Även om efterhandsstödet spelar en viktig roll för att främja nationella minoriteters litteratur indikerar bristen på ansökningar att marknaden sannolikt är för begränsad för att böcker skrivna på minoritetsspråk kan ges ut utan ett stöd för planerad utgivning.

Produktionsbidrag till kulturtidskrifter

Produktionsbidraget kan sökas för produktions-, distributions- och marknadsföringskostnader av en kulturtidskrift under ett kalenderår.

Av 121 inkomna ansökningar avseende produktionsstöd 2018¹⁶ avsåg sju stycken utgivning av nationella minoriteters kulturtidskrifter, vars sökta belopp sammantaget uppgick till 1 896 000 kronor. Sex ansökningar beviljades sammantaget 925 000 kronor i stöd.

¹⁶ Beslut i december 2017 på bemyndigande.

Tabell 8. Ansökningar och fördelade gällande produktionsbidrag 2018 (2017), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judiska tidskrifter	1 (2)	1 (1)	100% (50%)	295 (715)	275 (250)	93% (35%)
Romska tidskrifter	1 (2)	1 (1)	100% (50%)	951 (1 451)	225 (225)	24% (16%)
Samiska tidskrifter	1 (2)	1 (2)	100% (100%)	200 (250)	125 (175)	63% (70%)
Sverigefinska tidskrifter	2 (2)	1 (1)	50% (50%)	200 (200)	100 (100)	50% (50%)
Tornedalska tidskrifter	2 (2)	2 (2)	100% (100%)	250 (255)	200 (100)	80% (39%)
TOTALT	7 (10)	6 (7)	86% (70%)	1 896 (2 871)	925 (850)	49% (30%)

Redovisade resultat

2017 inkom sju redovisningar från nationella minoriteternas kulturtidskrifter. Aktörerna hade tillsammans mottagit 850 000 kronor i bidrag från Kulturrådet. De sju tidskrifterna utkom tillsammans med 31 nummer. Den totala årsupplagan uppgick till ca 40 000 exemplar. En av tidskrifterna har enbart digital publicering och ytterligare fyra aktörer redovisar viss digital publicering.

Kommentar

Nationella minoriteternas kulturtidskrifter utgör en rimlig del av samtliga sökande och stödet bidrar till en viktig utgivning. Kulturrådet skulle däremot kunna bli bättre på att nå fler potentiella utgivare av sådana kulturtidskrifter.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen innebär att Kulturrådet fattar beslut om ett samlat statsbidrag till respektive län som landstinget/regionen sedan fördelar vidare till regionala kulturverksamheter. För att få fördela statsbidraget måste landstinget/regionen upprätta en regional kulturplan. Kulturplanen ska beskriva de prioriteringar som landstinget/regionen vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statligt stöd, prioriteringarnas förhållande till de nationella kulturpolitiska målen samt uppgifter om planerad statlig, kommunal och annan finansiering av verksamheterna. Kulturplanen ska tas fram i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Kulturplanen utgör underlag för Kulturrådets beslut om fördelning av bidrag. Vid fördelningen bedömer Kulturrådet hur landstinget/regionerna beaktar frågor om tillgänglighet, insatser för barn och unga, jämställdhet, hbtq, mångfald i kulturutbudet och insatser för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

Av Kulturrådets regleringsbrev för 2017 framgår att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma landstingens/regionens arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Även vid bidragsgivning till Stockholms län (som inte omfattas av modellen) ska dessa frågor uppmärksammas.

Frågorna tas upp i de dialoger som Kulturrådet kontinuerligt har med länen/regionerna under året. Under våren 2017 har Kulturrådet särskilt fokuserat på att ge återkoppling till de län/regioner som tagit fram nya kulturplaner. I återkopplingen har Kulturrådet lyft vad man i kulturplanerna ser som positivt och vad som kan utvecklas i förhållande till frågan om de nationella minoriteternas kultur.

Kulturplanerna inför 2017

Kulturrådets styrelse fattade beslut om fördelning av verksamhetsbidrag till regioner och landsting 2017 om totalt 1 284 miljoner kronor. I denna summa ingår även bidrag till de regionala institutionerna i Stockholms län.

Tre landsting/regioner kom in med nya kulturplaner inför fördelning av verksamhetsbidrag till regioner och landsting 2017. Övriga landsting/regioner lämnade i varierande omfattning in revideringar och kompletteringar av gällande planer.

Hur frågan om de nationella minoriteternas kultur lyfts varierar mellan kulturplanerna. Majoriteten av landsting/regionerna utvecklar arbetet på området genom att genomföra kartläggning samt utveckla dialoger och samrådsförfaranden.

Kulturrådet kan fortsatt konstatera att landsting/regionerna kommit olika långt i sitt arbete för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur, men att det går framåt. Frågan lyfts i betydligt högre utsträckning i dag än tidigare och på regional nivå ökar både kompetensen kring och intresset för frågor som rör nationella minoriteter.

Utvecklingsprojekt

Anslaget 1:6 för stöd till regional kulturverksamhet, genom vilket stöd till regionerna fördelas, ger även Kulturrådet möjligheten att bidra till strategiska satsningar genom att fördela utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet.

Stödet kan sökas av kulturinstitutioner med regionala uppdrag och bidrag kan ges till strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse, exempelvis projekt som är metodutvecklande eller projekt som kan utveckla den nationella infrastrukturen inom kulturområdet.

Under 2017 beslutades om sammanlagt 202 ansökningar om regionalt utvecklingsbidrag varav 102 beviljades stöd. 20 av de 202 ansökningarna avsåg projekt med syfte att främja nationella minoriteters kultur och 14 ansökningar beviljades sammanlagt cirka

4,7 miljoner kronor i stöd¹⁷. Fem av dessa hade en minoritets kulturaktör som sökande part.

Tabellen nedan omfattar de ansökningar som syftat till att främja nationella minoriteters kultur och kulturarv. Andelen beviljade ansökningar jämfört med inkomna ansökningar som avsåg nationella minoriteters kultur är 70 procent vilket är en hög andel jämfört med utvecklingsbidragen totalt, där andelen beviljade ansökningar ligger på 50 procent.

Tabell 9. Ansökningar och fördelade utvecklingsbidrag 2017 (2016), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Romsk kultur	6 (3)	6 (3)	100% (100%)	1 992 (975)	1 265 (650)	64% (67%)
Samisk kultur	7 (4)	5 (2)	71% (50%)	2 939 (1 487)	1 661 (620)	57% (42%)
Sverigefinsk kultur	3 (-)	0 (-)	0% (-)	964 (-)	0 (-)	0% (-)
Tornedalsk kultur	1 (-)	0 (-)	0% (-)	500 (-)	0 (-)	0% (-)
Flera	3 (4)	3 (4)	100% (100%)	2 270 (2 010)	1 800 (1 350)	79% (67%)
TOTALT	20 (11)	14 (9)	70% (82%)	8 665 (4 472)	4 726 (2 620)	55% (59%)

Kommentar

Sedan kultursamverkansmodellen infördes har utvecklingen mot ökad kunskap om och intresse för nationella minoriteters kultur gått framåt i regionerna. Kulturrådets bedömning är fortsatt att kultursamverkansmodellen är ett bra verktyg för att öka kunskapen om minoritetspolitiken och det allmännas ansvar i frågan. Genom arbetet inom modellen främjar Kulturrådet de nationella minoriteternas möjligheter att få ett större inflytande över den lokala och regionala kulturpolitiken.

Övriga stödformer

Utöver ovan beskrivna stödformer fördelar Kulturrådet medel genom flera andra stödformer riktade till kulturyttringar såsom teater, dans, musik och bild- och formområdet. Stöd har år 2017 fördelats till kulturverksamhet med bäring på nationella minoriteters kultur inom flera av dessa stödformer.

Svårigheten här är att avgöra vad som utgör nationella minoriteters kultur. Minoritetspolitiken bygger på en självidentifikationsprincip; det är inte det allmännas roll att definiera vad som utgör exempelvis samisk eller romsk kultur. Det är heller inte

¹⁷ En av ansökningarna kategoriserades inte som regionalt utvecklingsbidrag men som bidragsärende. De beviljade medlen togs däremot från anslag 1:6.

något som låter sig göras utan att riskera att medföra en statisk kultursyn. Kulturrådets utgångspunkt är att kulturer är föränderliga.

Därtill är det många gånger svårt att avgöra hur stor del av en verksamhet eller ett projekt som kan bedömas ha bäring på nationella minoriteters kultur.

Mot den bakgrunden kan Kulturrådet inte lämna en fullständig bild av hur nationella minoriteters kultur främjas genom bidragsgivning. Nedan redovisas ett urval av ansökningar med bäring på nationella minoriteters kultur som beviljats medel genom övriga stödformer.

De verksamheter som fått bidrag från Kulturrådet 2017 och som redogörs för nedan lyfts fram utifrån att sökande själv definierat verksamheterna som ett uttryck för en nationell minoritets kultur, att medverkande kulturskapare själva definierat sig som en minoritetsaktör eller att ett nationellt minoritetsspråk används. Samtidigt har varje verksamhet bedömts var för sig.

Statens historiska museer har fått fortsatta forskningsmedel för centrala museer om 667 107 kronor till forskning inom kulturområdet för projektet *Antiziganismen och samlingarna - kunskapsproduktion och samlande vid kulturhistoriska museer och arkiv under 1900-talet*. Projektet vill bidra till förståelsen av den i hela samhället strukturella, antiziganistiska diskrimineringen under 1900-talet och de kulturhistoriska museernas och arkivens roll i denna.

Sverigefinska Riksförbundet har genom stöd till centrala amatörkulturorganisationer tilldelats ett verksamhetsbidrag på 550 000 kronor för amatörteaterverksamhet.

Kulturrådet har genom bidraget till läs- och litteraturfrämjande insatser fördelat 260 000 kronor sammantaget till skribent- och författarföreningen Bågo čálliid siebie för genomförandet av den samiska litteraturfestivalen Samelitt i Jokkmok samt till É Romani Glinda för genomförandet av läsfrämjande insatser riktade till de romska minoritetsgrupperna.

Verksamhets- samt projektbidrag till fria musikgrupper har fördelats om sammanlagt 355 000 kronor, företrädevis till aktörer som förmedlar musik med tornedalsk, samisk, romsk och judisk bakgrund. På musikområdet har även verksamhetsbidrag till musikarrangörer fördelats om sammanlagt 50 000 kronor till en arrangör som förmedlar judisk och romsk musik.

Kulturrådet har fördelat sammanlagt 950 000 kr i bidrag till utställningsarrangörer till Kulturföreningen Konsthall C som ställer ut Katarina Pirak Sikku samt till Galleri Syster som låter Katarina Kielatis och Merethe Kuhmunen inta galleriet för att, enligt sökande, utmana den samennormativa ordningen.

Stöd om 330 000 kronor har, inom ramen för Skapande skola, fördelats till Sjöbo kommun för att i samarbete med Romskt kulturcentrum och Lungo Drom genomföra workshops i ett antal skolor.

Kommentar

Exemplen ovan visar att Kulturrådet verkar för nationella minoriteters kultur inom stora delar av sin verksamhet. Det beror till stor del på att frågan i dag bevakas av fler medarbetare på myndigheten.

SÄRSKILDA REGERINGSUPPDRAG

Insatser för romsk kultur

2016 fick Kulturrådet i uppdrag av regeringen att genomföra insatser för att stärka romska kulturaktörer och deras samarbeten med olika kulturinstitutioner. I uppdraget ingick att genomföra dialogmöten på regional nivå, mellan romska kulturaktörer på lokal, regional och nationell nivå och etablerade kulturinstitutioner. Syftet var att utifrån goda exempel på samarbeten inspirera till nya och informera om möjligheterna till bidrag för olika kulturverksamheter. Uppdraget har genomförts i samråd med romska organisationer samt sakkunniga som tagit fram innehållet samt lett dialogmötena. Under 2017 genomfördes det fjärde och sista samrådet i Stockholm, den 6 april på Historiska museet.

Kulturrådet ska även fördela särskilda medel för romsk kulturverksamhet inom ramen för stödet till nationella minoriteters kulturverksamhet under år 2017 och 2018. Verksamheter som innebär samarbete med andra kulturaktörer ska särskilt uppmuntras. Under 2017 fördelades dessa medel till fyra romska kulturaktörer¹⁸.

Insatserna 2016 har redovisats i särskild ordning till regeringen den 28 februari 2017.¹⁹

Uppdrag om utgivning och spridning av litteratur på nationella minoritetsspråk

Regeringen gav i november 2017 Kulturrådet uppdraget att genomföra insatser som har till syfte att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Barn- och ungdomslitteratur ska särskilt prioriteras. I uppdraget ingår också att i samverkan med romska företrädare och sakkunniga genomföra läsfrämjande insatser för den romska minoriteten.

I december 2017 genomfördes ett första samråd med företrädare för de nationella minoriteterna. Inbjudan gick ut till företrädare för de nationella minoriteterna samt 15 organisationer som sysslar med utgivning. Totalt deltog 17 organisationer under samrådet som hade till syfte att fungera som ett underlag för hur Kulturrådet ska kunna gå vidare och fastställa hur uppdraget ska genomföras. Samrådet byggde på gruppdiskussioner där deltagarna först fick identifiera utmaningar och sedan föreslå konkreta åtgärder.

¹⁸ Mottagarna av bidraget är: *Alltid på rätt väg (APRV)*, *Romani patrin (från Kvillsfors, region Jönköping)*, *Unga Rimon* och *Unga romer i Norrköping*.

¹⁹ Redovisningen för uppdragets genomförande 2017 lämnas under 2018.

ÖVRIGA FRÄMJANDE ÅTGÄRDER

Kulturrådets verksamhet består, utöver bidragsgivning, av att genom övriga främjande åtgärder verka för judar, romers, det samiska folkets, sverigefinnars och tornedalingars kultur. Samrådsförfarandet är en förutsättning för att kunna verka inom den nationella minoritetspolitiken och beskrivs under denna rubrik.

Samråd

Kulturrådet har under 2017 bjudit in till två informationsmöten och samråd med företrädare för nationella minoriteter. Vid dessa samråd har Kulturrådet gått ut med förslag på datum samt dagordning. De inbjudna har getts tid att komma med synpunkter och tillägg till dagordningen innan den definitiva dagordningen fastställts.

Den 9 mars hölls ett samråd med Svenska tornedalingars riksförbund (STR-T) i Pajala. De frågor som var aktuella för samrådet var en tornedalsk kulturinstitution, tidskriften METaviisis situation, möjligheten att vidareförmedla statliga bidragsmedel, kultursamverkansmodellen samt utveckling av samråd. Övriga frågor som berördes var planerna på en vitbok för den tornedalska minoriteten samt ett språkrevitaliseringscenter för meänkieli. Ett uppföljande möte om frågorna hölls via Skype den 29 maj.

Med anledning av att Kulturrådet fått ett uppdrag att särskilt främja nationella minoriteters litteratur hölls ett samråd om uppdraget och dess genomförande den 7 december. Vid samrådet anlätade Kulturrådet en processledare som ledde samrådet (se s. 20).

Kulturrådet har löpande kontakt med Sametinget, både i egenskap av myndighet och företrädare för det samiska folket.

Kulturrådets uppfattning är att samråd ger nya kunskaper, konstruktiva synpunkter och konkreta förslag på hur nationella minoriteters kultur kan främjas inom ramen för myndighetens uppdrag. Kulturrådet har haft ambitionen att utveckla formerna för samråd och anlätade under 2017 en processledare. Något som deltagarna i myndighetens samråd och Kulturrådet uppfattade vara mycket positivt och något som konkret ledde formerna för myndighetens samråd framåt.

Att Kulturrådet har en kontinuerlig, öppen kontaktyta till sökande parter och håller sig uppdaterat om de nationella minoriteternas problemformuleringar och behov inom kulturområdet är nödvändigt för att kunna utveckla arbetet med bidragsgivning och främjande av nationella minoriteters kulturverksamhet. Kulturrådet håller sig även uppdaterat genom flera andra kontaktytor.

Kommentar

Kulturrådet konstaterar fortsatt att årligen återkommande samråd med riksorganisationerna är avgörande för att kunna utveckla arbetet med bidragsgivning och främjande av nationella minoriteters kulturverksamhet. Vidare noteras att parterna

måste vara överens om samrådsprocess och syfte samt vikten av tydlig återkoppling och att resultat av samråd måste kunna påvisas för att hålla processen levande. Kulturrådet har tidigare, i budgetunderlag, framhållit vikten av att de nationella minoritetsföreträdarna ges förutsättningar att möta det allmännas ökade kunskap om och intresse för att arbeta i enlighet med minoritetslagstiftningen.

Övrigt: utbildning, information och kompetensutveckling

Kulturrådet har genom olika insatser under 2017 främjat nationella minoriteters kultur och verkat för att öka kunskaperna om den nationella minoritetspolitiken inom kulturområdet.

Som kompetensutveckling fick Kulturrådets personal möjligheten att se filmen *Sameblod* den 27 mars 2017. Den 28 november 2017 fick Kulturrådets personal lyssna på en föreläsning i romsk historia och kultur genom en föreläsning. Föreläsningen hade tagits fram gemensamt av Erland Kaldaras (Romskt kulturcentrum i Malmö) och Jon Pettersson (Frantzwagnersällskapet) för de romska dialogmöten som genomförts tillsammans med romska sakkunniga och Kulturrådet under 2016-2017.

Under Bok och Bibliotek 2017 genomförde den samiska skribent- och författarföreningen *Bágo čálliid siebrie*, i Kulturrådets monter Ung scen och med stöd från Kulturrådet, ett seminarium under rubriken *Pop-art Sápmi* där författaren Ann-Hélen Laestadius mötte illustratören Emma Fox Sandberg samt illustratören och slöjdaren Sunna Kuoljok i ett samtal om när det samiska är norm och det västerländska en accessoar i litteratur och konst.

Under 2017 har Kulturrådet även svarat på remiss angående Medieutredningens slutbetänkande *En gränsövergripande mediepolitik (SOU 2016:80)* samt minoritetsutredningens delbetänkande *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik* (SOU 2017:60).²⁰

Kulturrådet informerar om bidragsgivningen på minoritet.se och Sametingets webbplats, men framförallt använder myndigheten egna (främst digitala) kanaler för att informera om verksamheter, insatser och andra nyheter som främjar nationella minoriteters kultur. Detta är en integrerad del i Kulturrådets ordinarie kommunikation. Kulturrådets personal deltar regelbundet vid relevanta konferenser och workshops med fokus på nationella minoriteters kultur och verksamhet. Kulturrådet träffar även bidragssökande och andra minoritetskulturaktörer för att få kunskap om behov och problemformuleringar.

Kommentar

Kulturrådet konstaterar fortsatt att det främjandearbete myndigheten bedriver utöver bidragsgivningen delvis styrs av efterfrågan från såväl nationella minoriteter som andra

²⁰ Yttrande över (SOU 2016:80) Medieutredningens slutbetänkande *En gränsövergripande mediepolitik*, GD 2017:47.samt yttrande över (SOU 2017:60) *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik*, 2017:148.

parter. Kulturrådet bedömer att arbetet med andra främjande åtgärder i likhet med tidigare år fortsatt bör vara lyhört för de nationella minoritetsaktörernas behov.